

Aan
de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp
Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
Beleidssterrein Staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven 1940-
1940-1995
(ministerie van Financiën)

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 310 66 86
Telefax 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Zeer geachte Staatssecretaris,

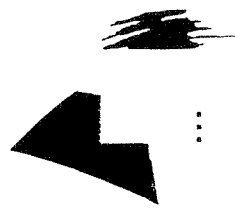
Datum
29 OKT. 1998

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de minister van Financiën u heeft verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidssterrein Staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven over de periode 1940-1995.
U verzocht daarbij de Raad binnen drie maanden over dat ontwerp omtrent een aantal nader aangeduide aspecten advies uit te brengen. De Raad bericht u als volgt.

Uw kenmerk
98.800.RD
Uw brief van
10.08.1998
Ons kenmerk
arc-98.2040/2

2. *Samenvatting van dit advies.*

- De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen - deze worden in de §§ 3 en 4 nader uitgewerkt - zijn:
- a. Procedureel
 1. Het voorstel heeft alle procedurele voorbereidende stappen doorlopen; alle relevante stukken waren bij de adviesaanvraag gevoegd (§ 3.1. en 3.2.);
 2. In de inhoudelijke aspecten van de totstandkoming van het ontwerp wordt in de toegezonden stukken onvoldoende inzicht gegeven. In algemene zin komt de Raad tot de conclusie dat hij voor de toekomst niet meer kan uitsluiten, dat hij onder deze omstandigheden nieuwe adviesaanvragen nog in behandeling zal (kunnen) nemen (§ 3.3.);
 3. Een externe deskundige is bij de ambtelijke voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken geweest (§ 3.2.);
 - b. Inhoudelijk
 4. De Raad heeft de ontwerp-lijst slechts beoordeeld voorzover ten aanzien van de daarin vermelde neerslag van handelen het driehoeksoverleg heeft plaatsgehad. (§ 4.1.);
 5. De selectiedoelstelling en criteria zijn toegepast op de wijze, die daarvan mag worden verwacht (§ 4.2.);

6. De Raad gaat ervan uit, dat bij de ambtelijke voorbereiding van het ontwerp in voldoende mate rekening is gehouden met de belangen van de administratie en die van de recht- en bewijszoekenden (§ 4.3.)
7. Voor wat betreft het belang van het historisch onderzoek conformeert de Raad zich in beginsel aan de inbreng van de betrokken externe deskundige; slechts op onderdelen heeft hij aanvullende suggesties (§ 4.3. en 5.).

Naar aanleiding van de in de adviesaanvraag gestelde concrete vragen wordt in § 6 uiteengezet hoe deze in het advies beantwoording hebben gevonden.

Tenslotte adviseert de Raad om na verwerking van zijn aanbevelingen over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden (§ 7.).

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-98.2040/2

3. *Toetsing van procedurele aspecten.*

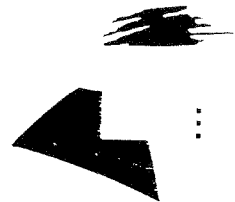
- 3.1. Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in de eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument (BSD) tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport "Staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven. Een onderzoek naar de handelingen, taken van de Rijksoverheid op het beleidsinstrument staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven, 1940-1995 (PIVOT-publicatie nr. 57, 's-Gravenhage 1998)".

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg (zoals voorgeschreven krachtens het bepaalde in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995.

De Raad heeft voornoemde stukken bij de voorbereiding van dit advies betrokken.

Blijkens een mededeling van PIVOT van 3 augustus 1998 heeft de openbare terinzagelegging van het ontwerp overigens niet geresulteerd in enigerlei reactie.

- 3.2. Op grond van de zoëven genoemde stukken komt de Raad tot de slotsom, dat de voorbereiding van de ontwerp-lijst, voor zover deze de ministers van Financiën en van Economische Zaken betreft (zie hierover § 4.1.), alle vereiste procedurele stappen heeft doorlopen. Ook heeft hij kunnen vaststellen, dat uit het verslag van het driehoeksoverleg is gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe in het eerste lid van artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 genoemde personen. Tenslotte is hem gebleken, dat een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken is geweest.

- 3.3. Voor het overige meent de Raad, dat dit verslag een volstrekt onvoldoende inzicht geeft in verschillende aspecten van de voorbereiding van het ontwerp. Dit geldt vooral de wijze waarop in dat verslag in inhoudelijk opzicht de totstandkoming van de ontwerp-lijst wordt toegelicht en verantwoord.

De Raad heeft in voorgaande adviezen herhaaldelijk gewezen op de noodzaak van een inhoudelijke verantwoording van de wording van een ontwerp-lijst (in het bijzonder betreffende het aspect van de daarbij gebleken knelpunten, verschillen in opvatting en gekozen oplossingen). Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat aan het onderhavige verslag het model ten grondslag heeft gelegen, dat al herhaaldelijk door hem is gekritiseerd. Die indruk wordt eigenlijk alleen maar bevestigd door het feit dat daarin opmerkingen voorkomen, die hij daarbij in verband met hun stellig karakter als te ongenueanceerd heeft gemeend te moeten aanmerken¹.

Dat dit model als verouderd mag worden beschouwd, acht de Raad intussen genoegzaam gebleken uit de omstandigheid, dat hem inmiddels verslagen zijn overlegd, die wel, soms zelfs in ruime mate, inhoudelijk inzicht in de wording van een ontwerp-selectielijst geven. Voor een goede beoordeling van dergelijke ontwerpen is het immers zonder meer noodzakelijk, dat inzicht bestaat over de achtergrond van de uiteindelijk in het driehoeksoverleg getrokken conclusies en de daarop gebaseerde aanbevelingen. Aan deze noodzaak getoetst, kan slechts worden vastgesteld, dat het onderhavige verslag slechts in constaterende zin de allernoodzakelijkste conclusie bevat.

Ten overvloede wijst de Raad er bovendien nogmaals op, dat de functie van een verslag niet alleen is om inzicht te geven in de genesis van een ontwerp-lijst ten behoeve van de verdere fasen van de procedure van beoordeling en vaststelling ervan, maar tevens kan dienen als informatiebron voor de beoordeling van de feitelijke toepassing van de lijst, alsmede als blijvende verantwoording van latere vragen omtrent in de lijst gedane keuzen omtrent de toekenning van selectiewaarderingen. Daar komt tenslotte nog bij, dat de Raad zijn voornemen om, binnen de in zijn advies van 20 januari 1997, nr. arch-97.949/2 aangegeven voorwaarden, in beginsel te streven naar een globale toetsing van de om advies voorgelegde ontwerp-lijsten met behulp van verslagen van de onderhavige kwaliteit niet of slechts moeizaam kan effectueren. Mede omdat u met dit voornemen heeft ingestemd, moet hij u dan ook met klem verzoeken te bevorderen, dat voortaan slechts verslagen worden ingezonden, die aan de afgesproken kwaliteitsnormen voldoen.

Voor de toekomst zal de Raad op dit punt bijzonder attent zijn. Hij kan dan ook bij voorbaat niet (meer) uitsluiten, dat door hem op bovengenoemde gronden als ondeugdelijk te beoordelen verslagen als niet-ontvankelijk zullen moeten worden bestempeld en dus niet in behandeling zullen kunnen worden genomen.

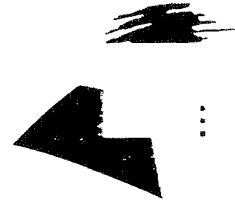
Pagina

3

Ons kenmerk

arc-98.2040/2

¹ Om niet in herhaling te treden wijst de Raad slechts op de uitspraak in het onderhavige verslag, dat het belang van de archiefbescheiden voor de administratie en voor de recht- en bewijszoekenden "geen belangen [zijn] die relevant zijn voor de vraag of archiefbescheiden zouden moeten worden overgebracht naar de Rijksarchiefdienst".

In het onderhavige geval heeft hij evenwel deze conclusie nog niet willen trekken, omdat hij meent nu nog rekening te moeten houden met het belang van de betrokken archiefwettelijke zorgdragers bij een zo ongehinderd mogelijke afdoening van hun verzoek tot vaststelling van de door hen ingediende ontwerp-lijst en hen de ondeugdelijkheid van vorenbedoeld verslag niet kan worden aangerekend.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten.*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1.), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2.) alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3.).

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-98.2040/2

4.1. *De reikwijdte van de ontwerp-lijst.*

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein van de Staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven en de administratieve neerslag hiervan op dit terrein werkzame actoren.

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt, dat in dit overleg alleen gesproken is over de neerslag van de desbetreffende handelingen van de ministeries van Financiën en van Economische Zaken als actoren in dezen en van de direct hieraan gerelateerde actoren.

Om deze reden heeft de Raad gemeend het onderdeel van het BSD te beoordelen, dat slechts op deze actoren betrekking heeft. Hij gaat er daarbij van uit, dat de overige onderdelen van dit BSD na afronding van de daartoe staande archiefwettelijke procedures alsnog om advies aan de Raad zullen worden voorgelegd.²

Teneinde misverstand bij de toepassing van de onderhavige, eenmaal vastgestelde selectielijst te voorkomen, acht de Raad het overigens geboden, dat die vaststelling strikt beperkt wordt tot de archiefbescheiden van voornoemde actoren. In de Toelichting op die lijst zou kunnen worden vermeld, dat deze lijst nog een vervolg krijgt in de vaststelling van andere of aanvullende lijsten voor andere actoren/zorgdragers op het onderhavige beleidsterrein.

4.2. *Toepassing van de selectiedoelstelling en -criteria.*

De Raad is naar zijn tevredenheid gebleken, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie, waarbij ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

² Een van de hier niet verder besproken actoren betreft de "commissaris van overheidswege". De betekenis van deze functionaris wordt echter nergens toegelicht. Merkwaardig acht de Raad het, dat bij hem slechts één handeling wordt vermeld; deze heeft bovendien een nogal bizarre inhoud, t.w. "het afdragen van ontvangen vacatiegelden". Dit verdient verduidelijking.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria heeft de Raad kunnen vaststellen, dat deze overeenstemmen met de standaardcriteria, zoals deze sedert 1994 worden gehanteerd.

4.3. *De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit bedoelde belangen.*

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat *het administratieve belang*, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de desbetreffende zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met *het belang van de recht- en bewijszoekenden* voldoende rekening is gehouden.

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-98.2040/2

Voor wat betreft de waardering van *het historisch belang* conformeert de Raad zich aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover bereikte overeenstemming, zoals deze hem - zij het met de nodige beperkingen (zie § 3.2.) - zijn gebleken. De Raad meent zich, ondanks dit laatste, daarom toch te kunnen beperken tot een globale toetsing van het voorstel.

5. *Toetsing van de ontwerp-lijst.*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. Dit geeft hem, nogmaals binnen de grenzen van het geboden beperkt inzicht in dezen, aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

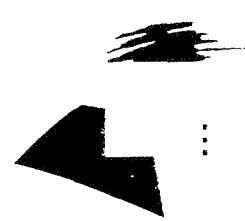
Handeling nr. 52 (blz. 12 ontwerp-lijst)

Deze handeling betreft "het ontvangen van stukken uit hoofde van het lidmaatschap van de algemene vergadering van aandeelhouders dan wel uit hoofde van de staatsdeelneming". De neerslag hiervan wordt zonder reserve ter vernietiging gewaardeerd.

De ratio hiervan ontgaat de Raad. Afgaande op de omschrijving van deze handeling wordt de indruk gewekt dat het hier om direct aan de overheidsbemoeyenis in dezen gerelateerde handelingen gaat. Als zodanig lijkt deze daarom voor bewaring in aanmerking te komen. Dit temeer, omdat het hem niet duidelijk is of de hier bedoelde informatie op andere wijze binnen de context van de selectielijst zal worden behouden. Hij meent dan ook, dat de selectiewaardering van deze rubriek nader moet worden gezien.

Handeling nr. 24 (blz. 17 ontwerp-lijst)

In de omschrijving van de handelingen wordt een onderscheid gemaakt tussen maandverslagen en kwartaalrapportages betreffende "de deelnemingen door de Staat" enerzijds en de voortgangsrapportages betreffende die deelnemingen anderzijds. Eerstgenoemde verslagen en rapportages zouden kunnen worden vernietigd, terwijl de voortgangsrapportages bewaard zouden moeten worden "aangezien niet altijd de informatie in een andere verslagvorm terug te vinden is (*non*:

zijn)". Deze toelichting kan de Raad niet plaatsen, omdat de onderlinge relatie tussen deze verslagen en rapportages hem niet duidelijk is. Alleen indien zou blijken dat voortgangsrapportages tenminste hetzelfde inhouden als de maandverslagen en de kwartaalrapportages lijkt hem voldoende grond te bestaan om met dit voorstel in te stemmen.

In het andere geval zouden echter óók eerstbedoelde verslagen en rapportages moeten worden bewaard.

Een tweede punt, waarvoor de Raad uw aandacht vraagt, is het bij deze handeling gestelde tijdvak, waarvan het beginjaar is gesteld op 1940. Met referentie aan eerdere adviezen, waarin terughoudendheid is bepleit met betrekking tot de vernietiging van archiefmateriaal uit de periode van WO II en de daarop aansluitende wederopbouwperiode, meent de Raad dat die terughoudendheid ook bij deze handeling is geboden, althans de wenselijkheid hiervan nader moet worden gezien. Dit geldt zeker in het geval, indien bij het hiervoor bepleite onderzoek zou blijken, dat de, nu niet naar tijd gedifferentieerde, selectiewaardering zou kunnen worden gehandhaafd.

Tenslotte nog een opmerking van meer redactionele aard: in de omschrijving van de handeling is sprake van "het opstellen" van verslagen enz., in de selectiewaardering daarentegen van de "ontvangst" van dergelijke stukken.

Het opstellen respectievelijk het ontvangen van stukken zijn echter twee verschillende activiteiten. Als er tussen beide niettemin een correlatie zou bestaan, dan moet dat worden verduidelijkt.

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-98.2040/2

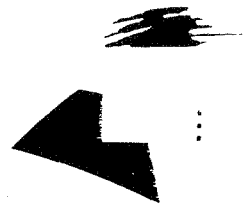
6. *Afdoening van uw adviesaanvraag.*

In uw adviesaanvraag heeft u de Raad mede verzocht om over de onderhavige selectielijst advies uit te brengen aan de hand van een aantal met name aangeduide aspecten.

Voor wat betreft zijn algemene reactie op deze vragen verwijst de Raad naar § 7 van zijn advies van 4 november 1997, nr. arc.97.1466/2 inzake de ontwerp-selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Wetenschappelijk Onderwijs, Openbare en Bijzondere Universiteiten.

Tegen dezelfde achtergrond volstaat de Raad ook thans met het aangeven van de relatie tussen de door u gestelde vragen en de verschillende onderdelen van dit advies. Deze vragen betreffen -in enigszins verkorte vorm-:

- a. Is bij de totstandkoming van de selectielijst voldaan aan de eisen der zorgvuldigheid?
- b. Is de systematiek van de selectielijst duidelijk en voldoende consistent?
* Verwezen wordt naar § 3 van dit advies.
- c. Wordt met de voorgestelde waardering de in de selectielijst beschreven selectiedoelstelling behaald?
- d. Is aangegeven wat de selectiedoelstelling is en welke de gehanteerde selectiecriteria zijn:
 1. selectiedoelstelling
 2. selectiecriteria, met toelichting
 3. de gebruikte selectie-aanwijzingen met eventuele toelichting?* Verwezen wordt naar § 4 van dit advies.

- e. Komen de functies van het verslag van het driehoeksoverleg voldoende tot uiting:
- inzicht in proces totstandkoming selectielijst
 - verantwoordelijkheid van zorgvuldigheid
 - verantwoordelijkheid van de wijze waarop met de in artikel 2, eerste lid, onder c. en d. genoemde belangen rekening is gehouden?
- *U zie de §§ 3 en 4 van dit advies.

7. *Advies.*

De Raad adviseert u om, alvorens van uw kant aan de vaststelling van de onderhavige selectielijst archiefbescheiden mede te werken, te bevorderen, dat dat ontwerp overeenkomstig bovenstaande aanbevelingen wordt aangepast.

Pagina

7

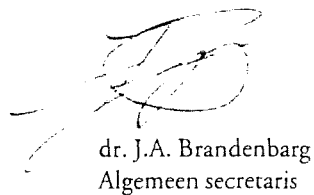
Ons kenmerk

arc-98.2040/2

Dit advies is voorbereid door de Uitvoeringscommissie Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder voorzitterschap van mw drs E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is mr. L. Lieuwes.

Met de meeste hoogachting,

J. Jessurun
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris

